

ДОБРОЧЕСНІСТЬ І МОВНА КУЛЬТУРА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

РОЛЬ СЛОВА ТА МОВНОЇ КУЛЬТУРИ В МІЖОСОБИСТІСНОМУ СПІЛКУВАННІ

Атаманчук Людмила Анатоліївна

*викладач вищої категорії, Відокремлений підрозділ Національного
університету біоресурсів і природокористування України
«Заліщицький аграрний коледж ім. Є. Храпливого»,
luda.atamanchuk@gmail.com*

*«Слово – зброя. Як будь-яку зброю,
його потрібно чистити й оберігати»*

М. Рильський

Однією з найвагоміших ознак нації є мова. Завдяки рідній мові кожна людина ідентифікує себе як українця, поляка, француза тощо ... Мова відображає ступінь розвитку нації, розвитку науки, культури, літератури. Мова народу – це його душа, національна гордість. У нашого народу ще з дитинства виховувалась пошана до слова. За мовою людини можна судити про її культуру, вихованість.

Сьогодні проблема культури спілкування набуває, як ніколи, великого значення. Якщо ми прагнемо збудувати цивілізовану державу європейського рівня, то і самі маємо бути цивілізованими людьми, а головним проявом цього є культура спілкування.

Багатство мовлення визначається тим, що і як з надбаного в мові використовує людина. Якщо ми не повторюємо одні і ті самі слова, наші речення не схожі одне на одне за будовою, ми не засмічуємо мову словами-паразитами, – це значить, що наше мовлення багате й різноманітне.

Уміння чітко мислити, багата уява, достатній запас слів – ось що дає змогу людині стисло й небагатослівно висловити досить складні думки. Говорити правильно – означає дотримуватися норм літературної норми; говорити точно – це вміти з усього багатства

близьких за семантикою слів вибрати в конкретній мовленнєвій ситуації найбільш вдалі, доречні, стилістично виправдані; говорити виразно – означає добирати слова образні, які викликають уявлення, дають емоційну оцінку відтворюваному.

Висока культура мови не можлива без високої загальної культури: можна навчитися розмовляти без помилок у вимові, правильно ставити наголос у словах, грамотно будувати речення тощо... Але коли у мовлення вкорінюються слова, які спотворюють стосунки та душі, призводять до відчуження найближчих людей, про мовну культуру годі й говорити. Такими словами є лихослів'я, нецензурна лайка, слова-руйнівники нашого життя. Вживання лайливих слів із нецензурною лексикою принижує того, хто говорить, віддаляючи від нього світлих, розумних, добрих людей, відчиняючи двері чорноті, болоту. Грубість і сварку сьогодні можна почути звідусіль, і причина, мабуть, в ускладненні життя, прогресі безробіття та інфляції, постійній соціальній незахищеності, що викликають загальний стрес у суспільстві.

Слово надто багато важить у людському житті. Як відомо, може вплинути навіть на долю. Воно вмить змінює настрій, робить нас щасливими або нещасними, радісними чи пригніченими. Сила слова безмежна. Особливо, коли воно живе, іскристе, емоційно виражене. Коли воно сліпуче, «як проміння ясне», а могутнє, «як хвилі буйні». Коли слова – палкі блискавиці. Тоді воно здатне творити чудо і хвилювати найтонші струни людського серця. Про могутню силу слова писав Т. Г. Шевченко: «Ну що б,здавалося, слова... Слова та голос – більш нічого. А серце б'ється, ожива, як їх почує!..».

Оскільки мова – це концентрація мудрості і досвіду, то втрата її веде до порушення суспільної гармонії, законів людської еволюції. Думки – вічна енергія, а слова – це одяг наших думок. Енергія слів формує матерію. Ніхто й не здогадується, яке зло чинимо собі і планеті, посилаючи у простір злі думки, як захаращуємо власне життя шкідливою енергією, яка руйнує наше життя, знищує нас.

На жаль, аномативне мовлення в Україні стало розповсюдженим явищем. Особливо неприємно воно звучить від молодих людей. Недарма ж апостол Павло застерігає: «Нехай жодне слово гниле не виходить з ваших уст».

Набір слів, якими ми користуємось, є могутнім інструментом самопрограмування, і ними ми щодня творимо самих себе. Надзвичайно важливо слідкувати за такими словами. Психологи назвали популярні фрази, які часто використовують люди, не замислюючись над тим, який руйнівний вплив вони мають, а саме: *«Я не можу!»*, *«Я в шоці!»*, *«Я більше ніколи...»*, *«Я страшенно щасливий!»*, *«У мене немає грошей!»*, *«Я жертва обставин»*, *«Я дуже хворий»*. Як часто ми вживаємо, не задумуючись, слова-руйнівники типу: *«я вже голову зламав»*, *«тріснуло моє терпіння»*, *«щось мене гризе»*, *«усю лисину мені проїли»*, *«сидить у мене (хтось, щось) у печінках»*, *«мені перекрыли кисень»*, *«не переварюю (щось чи когось)»*, *«усі соки з мене випили»*, *«багато крові мені попсували»*, *«загнали мене до смерті»*, *«побувай у моїй шкірі»*, *«тиснуть на мене»* – так ми даємо своєму тілу чіткі команди, які тіло виконує. Слова-кайдани, які вказують на невпевненість у собі і обмеженість здібностей людини: *«у мене не вийде»*, *«не можу»*, *«не вмю»*, *«це вище моїх можливостей»*, *«не можу обіцяти»*, *«від мене не залежить»*, *«не візьму на себе таку відповідальність»*. Але є ще і слова-крила *«Я можу!»*, *«У мене вийде!»*, *«Я маю намір...»*, які варто використовувати у повсякденному мовленні.

Говорити рідною мовою – означає встановити зв'язок із поколіннями наших пращурів, підживлюватися їхніми знаннями, досвідом, почуттями. Наші предки знали, що благодотворним, цілющим для світу і для людей є слово лагідне, сказане щиро і з любов'ю, а також молитва, пісня, зокрема колискова, котрі виходять із чистої душі. Робімо усе, щоб біблійне «Спочатку було Слово» пам'яталося всіма і завжди, щоб наша мова була материнською, рідною, а ще солов'їною, барвінковою, мелодійною, співучою, чарівною... Рідна мова має бути єдиною, як і мати, а вивчати й знати інші мови – це ще й свідчення високої культури людини.

Немає сумніву, що кожна мовна особистість в Україні обере високу духовність, мораль, віру, надію та любов. Саме на цих засадах ми, педагоги, примножуємо велич своєї держави, а для цього кожен має постійно вдосконалюватися духовно і морально.

Список використаних джерел

1. Біляев О. М. Лінгводидактика рідної мови : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2005. 180 с.

2. Крочук Ю. В. Мовна особистість як об'єкт дослідження антропоцентричних лінгвістичних студій. *Молодий вчений*. № 2. 2015. С. 202–204.
3. Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Рідна мова / упоряд. авт. передмови та коментарів М. С. Тимошик. Київ : Наша культура і наука, 2010. 436 с.
4. Стахів М. Український комунікативний етикет : навчально-методичний посібник. Київ : Знання, 2008. 245 с.
5. Угнівенко Т. М., Рой Н. М. Мова і здоров'я / за ред. Н. В. Цибенко. Київ : Міністерство аграрної політики України. Науково-методичний центр аграрної освіти, 2010. 16 с.

НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Климова Катерина Яківна

*доктор педагогічних наук, професор, Поліський національний
університет, klimov999@gmail.com*

Роль наукової комунікації у суспільстві важко переоцінити: результатами неспинного розвитку науки у поєднанні з технікою і технологіями є автоматизація виробництва, полегшення умов праці та економія часу, гуманізація праці, поширення та збереження культурних цінностей, розвиток інфраструктури. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології відкрили широкі можливості для спілкування, зокрема фахового, а також для комфортної адаптації випускників закладів вищої освіти до професійної діяльності.

Оволодіваючи основами наук, студенти поєднують академічну, навчально-дослідницьку діяльність із квазіпрофесійною, орієнтованою на вирішення конкретних професійних завдань. Як учасники професійного дискурсу, здобувачі вищої освіти удосконалюють навички наукового викладу думки, оволодівають загальною та галузевою термінологією, навичками перекладу та редагування фахових текстів, формують власний комунікативний стиль.

Індивідуалізація та комп'ютеризація навчання дають змогу майбутньому фахівцеві максимально повно реалізувати свої потенційні можливості до науково-дослідної роботи в університеті.